ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ
ΣΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από τις μετοχές που εμφανίζονται στα κείμενα της εξεταστέας ύλης του βιβλίου των λατινικών της γ΄ λυκείου, κάποιες είναι **αιτιολογικές**, κάποιες **χρονικές**, κάποιες **αναφορικές**, ενώ υπάρχει **και μία εναντιωματική** μετοχή *στο κείμενο XXI (21)*. Αυτές αναλύονται στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις ως εξής:

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

Εισαγωγή - Έγκλιση

quod, quia, quoniam	**1. οριστική:** όταν η αιτιολογία είναι αντικειμενική. **2. υποτακτική:** όταν η αιτιολογία είναι υποκειμενική (κείμενο 49: elapso)
cum	**υποτακτική** όταν η αιτιολογία είναι αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας.

Χρόνος

μετοχή ενεστώτα (σύγχρονο)	**1. Ενεστώτας**, όταν το ρήμα εξάρτησης της μετοχής είναι αρκτικός χρόνος. **2. Παρατατικός**, όταν το ρήμα εξάρτησης της μετοχής είναι ιστορικός χρόνος.
μετοχή παρακειμένου (προτερόχρονο)	**1. Παρακείμενος**, όταν το ρήμα εξάρτησης της μετοχής είναι αρκτικός χρόνος. **2. Υπερσυντέλικος**, όταν το ρήμα εξάρτησης της μετοχής είναι ιστορικός χρόνος.
μετοχή μέλλοντα (υστερόχρονο)	**1. Ενεστώτας (ε.π.σ.*)**, όταν το ρήμα εξάρτησης της μετοχής είναι αρκτικός χρόνος. **2. Παρατατικός (ε.π.σ. *)**, όταν το ρήμα εξάρτησης της μετοχής είναι ιστορικός χρόνος.

Παραδείγματα:

1. Nonnuli pudore *adducti* remanebant.
   Nonnulli, quod/quia/quoniam (ή cum) pudore adducti erant (ή essent με τον cum) remanebant.
2. dum obvia turba quasi *moriturum* eum miseratur.
   dum obvia turba, quod/quia/quoniam moriturus sit, eum miseratur.

*** (ε.π.σ.) → σημαίνει Ενεργητική Περιφραστική συζυγία (μετοχή μέλλοντα + sum).**

Αλέξανδρος Γ. Αλεξανδρόπουλος

3. Accius tragoediam suam ei *desideranti* legit.
   Accius tragoediam suam ei, quod/quia/quoniam (ή cum) desiderabat (ή desideraret με τον cum) legit.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

μετοχή ενεστώτα (σύγχρονο)	**1. cum (ιστορικός)** + υποτακτική παρατατικού. **2. dum** + οριστική ενεστώτα (συνεχιζόμενη πράξη). **3. dum, quoad, quamdiu** + οριστική χρόνου ίδιου με το χρόνο του ρήματος εξάρτησης της μετοχής (παράλληλη διάρκεια).
μετοχή παρακειμένου (προτερόχρονο)	**1. cum (ιστορικός)** + υποτακτική υπερσυντελίκου. **2. ut, ubi, simul, postquam, cum primum** + οριστική παρακειμένου (προτερόχρονο στο παρελθόν).*

Παραδείγματα:

1. *Exclusus* ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in dietam.
   Cum (ή ut/ubi κ.τ.λ) exclusus esset (ή exclusus est) ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in dietam.
2. *Discurrens* miles pedes eius animadvertit.
   Cum (ή dum) discurreret (ή discurrit), miles pedes eius animadvertit.
3. Quibus *interemptis* aurum omne recepit.
   Quos cum (ή ut/ubi κ.τ.λ) interemisset (ή interemit) aurum omne recepit.
4. *Occiso* Scriboniano Romam trahebatur.
   Cum (ή ut/ubi κ.τ.λ.) occisus esset (ή occisus est) Scribonianus, Romam trahebatur.
5. Epheso *rediens* tecum deduc.
   Dum/quoad/quamdiu Epheso redis, tecum deduc.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

Εισαγωγή:

Η αναφορική μετοχή αναλύεται με την αναφορική αντωνυμία **qui, quae, quod,** της οποίας το γένος και ο αριθμός καθορίζονται από την προσδιοριζόμενη λέξη και η πτώση από τη συντακτική θέση της αντωνυμίας στη δευτερεύουσα πρόταση ή με αναφορικό επίρρημα.

Έγκλιση:

*** Οι παραπάνω τρόποι ανάλυσης της χρονικής μετοχής είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν, όταν η μετοχή εξαρτάται από ιστορικό χρόνο. Μόνο ο τρόπος ανάλυσης της μετοχής στην περίπτωση της παράλληλης διάρκειας είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί και όταν η μετοχή εξαρτάται από αρκτικό χρόνο.**

Αλέξανδρος Γ. Αλεξανδρίδης

Η έγκλιση εκφοράς της είναι η οριστική (επειδή πρόκειται για πραγματικό γεγονός)*.

	Χρόνος
μετοχή ενεστώτα (σύγχρονο)	**1. Ενεστώτας**, όταν το ρήμα εξάρτησης της μετοχής είναι αρκτικός χρόνος. **2. Παρατατικός**, όταν το ρήμα εξάρτησης της μετοχής είναι ιστορικός χρόνος.
μετοχή παρακειμένου (προτερόχρονο)	**1. Παρακείμενος**, όταν το ρήμα εξάρτησης της μετοχής είναι αρκτικός χρόνος. **2. Υπερσυντέλικος**, όταν το ρήμα εξάρτησης της μετοχής είναι ιστορικός χρόνος.

<u>Παραδείγματα:</u>

1. Hannibal dux Carthaginiensis, VI et XX annos *natus*, omnes gentes Hispaniae bello superavit.
   Hannibal, dux Carthaginiensis, qui VI et XX annos natus erat, omnes gentes Hispaniae bello superavit.
2. *Discurrens* miles pedes eius animadvertit.
   Miles, qui discurrebat, pedes eius animadvertit.
3. Cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent.
   Cum lacrimae suae, quae diu cohibitae erant (quas diu cohibuerat), vincerent.

<u>ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:</u>

1. Για τη διαμόρφωση των συντακτικών όρων της πρότασης με την οποία αναλύεται η μετοχή καθοριστικό ρόλο παίζει ο τρόπος μετάφρασής της (εκτός αν η μετοχή ανήκει σε ρήμα αποθετικό ή ημιαποθετικό).

2. Ποτέ δεν αλλάζει η χρονική βαθμίδα, δηλαδή, κατά την ανάλυση, αν η μετοχή δηλώνει το σύγχρονο, το προτερόχρονο ή το υστερόχρονο πρέπει και η πρόταση στην οποία αναλύεται η μετοχή να δηλώνει το σύγχρονο, το προτερόχρονο ή το υστερόχρονο αντίστοιχα.

Αλέξανδρος Γ. Αλεξανδρίδης
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

Αλέξανδρος Γ. Αλεξανδρίδης

* **Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση της μετοχής που ανήκει σε πρόταση εξαρτημένη στον πλάγιο λόγο, οπότε και η αναφορική πρόταση που θα προκύψει θα πρέπει να εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες προτάσεις στον πλάγιο λόγο.**